

мъстосва (съ гроздена мъст—шара) и служи като деликатесъ при ядене (особно презъ пости). Ушафа се прави най-вече отъ круши, зарзали, дюли и праскови. Сливенския *мъстосанъ ушафъ* е прочутъ. Мушмулитъ, заедно съ дюли, турени въ шара и хардалъ (синапово семе), очевидно при главенъ съставъ *грозде* (държеливо на гроздове), даватъ тъй наречената *грозденица*.

Розопроизводство.

Заглавието би докарало въ недоумение не само Казанлъчани или други днешни розопроизводители, но и самитъ Сливенци. Тукъ въпроса се отнася за една индустрия, която е била доволно развита преди 1830 г., а днесъ отъ нея и поменъ нѣма. За тая индустрия ние едва ли бихме знали, ако не се намираха нѣкои редове въ западни пѣтешественици, които, като свидетели, описватъ какъ Сливенкитъ берѣли рози около града си и какъ града е произвеждалъ *розово масло*. Единъ отъ тия тъй интересни редове се намира въ труда на френския генералъ Баронъ *Божуръ*, въ тоя на англиеца *Уолшъ* (Walsh), отъ гдето и редица възпроизведени отзиви въ други географни и енциклопедни трудове.

Причинитъ за пропадането на розопроизводството въ Сливенъ могатъ да се търсятъ на много мѣста. Преди всичко, преселването на Сливенци презъ 1830 г. въ Влашко и Русия е отнесло съ себе си много Сливенски *гюляджии*, ако не и всичкитъ, защото такива е нѣмало много. Отъ друга страна може да се посочи и конкуренцията на Казанлъчани, Карловци и т. н. които сж разчитали на много по-голъми пространства посадени съ рози. Обаче, най-главна причина за пропадането на розопроизводството въ Сливенъ е тукашния вѣтъръ, който се усилилъ отъ какъ околността на Сливенъ прѣстанала да бжде тъй залесена и гориста, както преди 1830 г. (Спомена се и по-рано, че Сливенскитъ долини, баири и полета сж били обрасли въ буйни, вѣковни гори, които несъмнено сж смекчавали духащия тукъ вѣтъръ).

Едно по-обстойно проучване произхода на розовата индустрия у насъ ще ни достави ценни данни. Частно за развоя ѝ въ България, а съ огледъ днешното ѝ срѣдище — Казанлъкъ, може смѣло да се каже, че розитъ тамъ сж *пренесени отъ Сливенъ*. Въ изложението си подъ настоящия параграфъ ние ще посочимъ Сливенското розопроизводство отъ края на XVIII-я и началото на XIX-я вѣкъ, защото нѣмаме данни за него въ по-стари отъ тия години. Но, че то е било развито тукъ и презъ по-първитъ години на робството, ще се види малко по-долу.

Преди всичко, попъ Константинъ въ описанието си на Пловдивската архиепископия (1819 г.) не споменува Казанлъкъ,